

prepoziție). Menținându-se însă pe linia adoptată, autorul admite că raportul dintre acțiunea verbului și subiect se manifestă în două feluri, de unde rezultă că în limba rusă nu există decât două *diateze*, dintre care una *activă*, iar alta *pasivă*. În primul caz, forma verbului caracterizează subiectul ca *executant* al acțiunii, în cel de-al doilea, forma verbului definește subiectul ca *obiect* al acțiunii, deci ca obiect care suferă acțiunea altui obiect. Interesant de remarcat este faptul—semnalat și de L.L.B. — că în limba rusă nu există verbe care să aparțină exclusiv diatezei pasive.

Opoziția dintre verbele la diateza activă și cele la diateza pasivă este, în mod justificat, derivată de autorul capitolului din opoziția construcțiilor sintactice care conțin asemenea forme.

Definiția dată mai sus diatezei este reluată și completată în cursul lucrării de L.L.B, după care această categorie flexionară caracterizează integral structura verbului, exprimată în opoziția *activ—pasiv*. În virtutea dialecticii, am adăuga noi, cele două modalități de a concepe raporturile avute în vedere sînt convertibile.

Încercînd să lege într-un anumit fel relația dintre *tranzitivitate* și *intranșivitate*, pe de o parte, și *diateză*, pe de alta, autorul arată că, în funcție de criteriile sintactice, capacitatea lor de a se construi cu complementul direct, verbele rusești se împart în *tranzitive* și *intranșitive*, iar, după criteriile morfologiei (prezența sau, dimpotrivă, absența afixului *-sja*), ele se divid în *reflexive* și *nerflexive*. Constatăm, deci, aplicarea consecventă, în acest caz, a principiului *dicotomic*. Verbele reflexive sînt în limba rusă *intranșitive*, în timp ce cele *nerflexive* pot fi atît *tranzitive*, cît și *intranșitive*. După părerea lui L.L.B., mult mai corect este să înțelegem prin *diateză* o categorie diferită de *tranzitivitate*, dar legată, totuși, de ea. Raportul dintre acțiune și subiect reprezintă ceea ce numim *diateză*, iar raportul dintre acțiune și complementul direct constituie *tranzitivitatea*.

În ceea ce privește raportul, obiectiv, al verbelor față de categoria diatezei, autorul distinge două tipuri de verbe:

1. Mai întîi, grupa verbelor care pot avea atît *formă activă*, cît și *pasivă* (de ex., *raznosjat—raznosjatsja*; *pobedil—byl pobeždjon*); aici intră majoritatea verbelor *tranzitive*.

2. Urmează grupa verbelor care nu au decît *forma diatezei active* (*activa tantum*) (de ex., *ležit, kačajetsja* etc.); L.L.B. ne oferă, în continuare, o clasificare detaliată a verbelor din această categorie; verbele în discuție pot fi atît *tranzitive*, cît și *intranșitive*.

Întrucît formele corelative ale diatezei sînt diferențiate numai în planul gramaticii, nu și în cel al lexicului (sensul lor fiind același), categoria diatezei este definită corect de autor ca o categorie ce ține de domeniul *flexiunii*, nu al *derivării*, cum consideră unii lingviști (de ex., P. S. Kuznecov și — mai ales — N. A. Janko-Trinickaja). Argumentul invocat de L.L.B. aici i-a fost sugerat de *paralelismul* formelor în construcțiile active și cele pasive.

¹ Vezi *Grammatika russkogo jazyka Akademii Nauk SSSR.*, t. I. *Fonetika i morfologija*, Moscova, 1960, p. 410—424 (autoarea capitolului: E. S. Istrina, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S.).